

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาานครสวรรค์ เขต 1

Factors Affecting Academic Administration of Schools under the
Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 1

สุพรรณา เอี่ยมเวช¹, ทินกร ชอัมพงษ์², เยาวเรศ ภักดีจิตร³

Suphanna Aimwech¹, Thinnakorn Cha-umpong², Yaowares Pakdeejit³

Corresponding Author E-mail: Suphanna.a@nsru.ac.th

Received: 2026-03-21; Revised: 2026-04-12; Accepted: 2026-04-26

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา 2) ศึกษา
ระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของ
สถานศึกษา และ 4) สร้างสมการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและ
ครู จำนวน 297 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการ มีค่าความตรงระหว่าง
0.67-1.00 และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.90, 0.95 0.88, 0.91, 0.94 และ 0.91 ตามลำดับ และแบบสอบถามการบริหารงาน
วิชาการ ที่มีค่าความตรงระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.92 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครสวรรค์ เขต 1 อยู่ในระดับมาก 2) ระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาานครสวรรค์ เขต 1 อยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของ
สถานศึกษา อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 4) ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ (X_5), ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี
ทางการศึกษา (X_6), ปัจจัยด้านครูผู้สอน (X_2), ปัจจัยด้านผู้บริหาร (X_1), ปัจจัยด้านงบประมาณ (X_3) และปัจจัยด้านผู้ปกครอง
และชุมชน (X_4) ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถพยากรณ์ได้
ร้อยละ 90.00 ดังสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐานดังนี้

$$Y' = 0.49 + 0.30(X_5) + 0.24(X_6) + 0.08(X_2) + 0.11(X_1) + 0.07(X_3) + 0.09(X_4)$$

$$Z' = 0.35(Z_5) + 0.28(Z_6) + 0.10(Z_2) + 0.13(Z_1) + 0.09(Z_3) + 0.10(Z_4)$$

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ, การบริหารงานวิชาการ

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Student in Master of Education Degree, Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the level of the factors affecting academic administration, 2) study the level of academic administration, 3) study the relationship between the factors affecting academic administration, and 4) create the equations of academic administration of schools. The sample was 297 school administrators and teachers. The research instruments were questionnaires regarding to the factor affecting academic administration of schools with the validity between 0.67 - 1.00 with a reliability of .90, 0.95 0.88, 0.91, 0.94 and 0.91 respectively and a questionnaire on academic administration with the validity between 0.67 - 1.00 and the reliability of 0.92. Data analysis were using by mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis. The research findings were as follows:

1) The factors affecting academic administration of schools under Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 1 was at high level. 2) The level of academic administration of schools under Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 1 was at a high level. 3) The relationship between the factors affecting the academic administration in overall found was a positive with a statistically significant at .01 level. 4) The factors in the aspect of building (X_5), media and educational technology (X_6), teacher (X_2), leadership (X_1), budget (X_3) and parent and community (X_4) affecting academic administration with statistically significance at .05 level. The predicted factors those affected the academic administration was 90% accurate. Furthermore, the equation predictions of raw scores and standard scores were shown as;

$$Y' = 0.49 + 0.30(X_5) + 0.24(X_6) + 0.08(X_2) + 0.11(X_1) + 0.07(X_3) + 0.09(X_4)$$

$$Z' = 0.35(Z_5) + 0.28(Z_6) + 0.10(Z_2) + 0.13(Z_1) + 0.09(Z_3) + 0.10(Z_4)$$

Keywords: Factors Affecting Academic Administration, Academic Administration

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงปัจจุบันของสังคมโลก มีการเปลี่ยนแปลงไปแบบก้าวกระโดด ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การสื่อสาร รวมไปถึงด้านการศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน จนเรียกได้ว่าโลกมีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 แบบเต็มรูปแบบ การศึกษาจึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนามนุษย์ ซึ่งถือเป็นทรัพยากรหลักของชาติ ให้มีการพัฒนาและปรับตัวให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การจัดการศึกษาในประเทศไทย ภายใต้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579 จึงได้มุ่งเน้นเรื่องของความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษา สร้างความยืดหยุ่น เพื่อเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาให้มีความเหมาะสม มุ่งสร้างโอกาสทางการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้มนุษย์มีคุณภาพชีวิตที่ดี อันจะส่งผลให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งคุณธรรมจริยธรรม รองรับต่อการเปลี่ยนแปลงสำคัญที่จะเกิดขึ้นกับระบบการศึกษา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานจึงถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา ในปัจจุบัน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดแนวนโยบายแห่งรัฐในด้านนโยบาย ไว้ว่ารัฐจะต้องพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ ปลุกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึก มีระเบียบวินัย เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560: 119)

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาจึงถือเป็นงานหลัก เป็นหัวใจสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา อีกทั้งการบริหารจัดการหลักสูตร การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ตลอดจนการกำหนดทิศทางการบริหารงาน ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของสถานศึกษา โดยความสำเร็จในการบริหารงานขึ้นอยู่กับบทบาทและภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นสำคัญ ขณะเดียวกัน ความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อยู่กับความรู้ ความสามารถ และทักษะของครูผู้สอนในการออกแบบและดำเนินการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการศึกษา ถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและชุมชน อันจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเล็งเห็นความสำคัญของงานวิชาการ และถือว่าการบริหารงานด้านวิชาการ คือ งานที่ต้องมาเป็นอันดับแรก การนำงานบริหารวิชาการมาดำเนินการพัฒนาร่วมกันกับครูผู้สอนในสถานศึกษา เพื่อดำเนินการให้สถานศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุดตรงตามบทบาทหน้าที่ ที่สถานศึกษาพึงปฏิบัติ งานวิชาการเป็นงานที่จะแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของสถานศึกษาโดยผ่านทางคุณภาพของผู้เรียน (ญาดา สุทธิ. 2566: 2)

สภาพการจัดการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่ามีจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 154 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน อยู่ 112 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลางที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 600 คน อยู่ 40 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีนักเรียนไม่เกิน 1,500 คน 1 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษที่มีจำนวนนักเรียน 1,501 คนขึ้นไป จำนวน 1 โรงเรียน โดยการดำเนินการ จัดการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 จะมุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียนสร้างโอกาสทางการศึกษา พัฒนาบุคลากรและกระบวนการบริหารให้มีประสิทธิภาพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ซึ่งเห็นได้ว่า มีปัจจัยที่เป็นปัญหาต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา หลายประการ โรงเรียน มีจำนวน 112 โรงเรียน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 72.72 ของจำนวนทั้งหมด 154 โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนเนื่องจากครูไม่ครบชั้น และขาดแคลนครูประจำวิชาเอกสำคัญ เช่น เอกคณิตศาสตร์ เอกวิทยาศาสตร์ เอกภาษาอังกฤษ และเอกภาษาไทย ส่งผลให้คุณภาพทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ปัญหาด้านงบประมาณและการใช้ทรัพยากรในการจัดการศึกษาที่ยังไม่คุ้มค่า ปัญหาด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมในการจัดการศึกษาที่ไม่เพียงพอและปลอดภัย ปัญหาด้านการขาดแคลนสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งในตัวปัจจัยต่างๆเหล่านี้ ล้วนแล้วแต่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ต้องเข้าใจเรื่องการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ เข้าใจด้านงาน การสอน งานวัดผลประเมินผล งานนิเทศและงานอบรมทางวิชาการ คุณภาพงานวิชาการจะเกิดได้จากผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ มีการดำเนินงานตามกระบวนการบริหารด้วยความรู้ และหลักการแนวคิดทางการศึกษาอย่างลึกซึ้ง (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1. 2567: 15)

จากประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาของสถานศึกษา ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่จะส่งผลให้การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เพื่อนำผลการศึกษา ไปเป็นแนวทางในการยกระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน และพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

Hoy (2001) ได้ศึกษาปัจจัยการพัฒนาความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน ได้กำหนดองค์ประกอบ ความเป็นโรงเรียน คุณภาพตามกรอบแนวคิดองค์ประกอบเชิงระบบ ได้ 8 ปัจจัย คือ 1. ปัจจัยด้านบริบท ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายนอกของโรงเรียนดี มีสังคม บรรยากาศ สิ่งแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ 2. ปัจจัยด้านทรัพยากรบุคคล ได้แก่ ครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษามีอาชีพ และจำนวนเพียงพอ 3. ปัจจัยด้านทรัพยากรวัสดุ ได้แก่ เทคโนโลยีและงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์เทคโนโลยีทันสมัย 4. ปัจจัยด้านกระบวนการเรียนรู้ 5. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ 6. ปัจจัยด้านการประกันคุณภาพการศึกษา 7. ปัจจัยด้านผู้เรียน 8. ปัจจัยด้านโรงเรียน

วิภาสสินี หัตถกรรจ์ (2561: 10) ได้นำเสนอปัจจัยไว้ 6 ปัจจัย คือ ด้าน ภาวะผู้นำ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านภาคีเครือข่าย ด้านการจูงใจ ด้านการพัฒนาบุคลากรและ ด้านการติดต่อสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ

วสันต์ บัวชุม (2561: 10) ได้นำเสนอปัจจัยไว้ 9 ปัจจัย 1) คุณลักษณะ ด้านการมีวิสัยทัศน์ 2) คุณลักษณะด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ 3) คุณลักษณะด้านการ สื่อสารและเทคโนโลยี 4) คุณลักษณะด้านการติดต่อประสานงานที่ดี 5) คุณลักษณะด้าน การเป็นนักริเริ่มสร้างสรรค์ 6) คุณลักษณะด้านการเป็นนักสร้างพลังและแรงบันดาลใจ เชิงบวก 7) คุณลักษณะด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี 8) คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพและ ความอ่อนน้อมถ่อมตน 9) คุณลักษณะด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม

สุนทรีกร วรรณรส (2561: 43) ได้นำเสนอปัจจัยไว้ 4 ปัจจัย คือ พฤติกรรมการบริหารของผู้นำ ปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียน ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน และพฤติกรรมการสอนของครู

ธีรพงศ์ อุพุม (2562: 28) ได้นำเสนอปัจจัยไว้ 8 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ด้านผู้บริหารโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านทรัพยากรการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านครูผู้สอน และ ด้านงบประมาณ

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ จากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและองค์ประกอบเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา จำนวน 6 ปัจจัย ดังนี้

- 1) ด้านผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารที่เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและ ประสบการณ์ในการบริหารจัดการ มีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีการวางแผนและ การปฏิบัติงานตามแผน มีการกำกับติดตามเพื่อปรับปรุงและพัฒนางานวิชาการ มีคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดี

2) ด้านครูผู้สอน หมายถึง คุณลักษณะและสมรรถนะของครูผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร รวมทั้งปฏิบัติการสอนตรงตามสาขาวิชาเอก มีการดำเนินการวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบ และนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ครูผู้สอนยังมีการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนประพฤติปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมและจริยธรรม อันเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนและสังคม

3) ด้านงบประมาณ หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษา ซึ่งครอบคลุมการจัดทำแผนการใช้จ่าย การจัดสรรงบประมาณ และการแสวงหาแหล่งเงินสนับสนุน ตลอดจนการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ ทั้งนี้ การบริหารงบประมาณต้องมีความสอดคล้องและสอดคล้องกับโครงการหรือกิจกรรมที่ดำเนินการ มีระบบการเบิกจ่ายและการอนุมัติที่เป็นขั้นตอน โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งมีการรายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณต่อคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดอย่างชัดเจนและทั่วถึง

4) ด้านผู้ปกครองและชุมชน หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน การจัดตั้งสมาคม ชมรม ผู้ปกครอง และศิษย์เก่า การจัดประชุมและประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ต่อผู้ปกครองและชุมชน ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรท้องถิ่น มีการส่งเสริม สนับสนุน และติดตามการเรียนรู้ของนักเรียน มีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสม รวมถึงโรงเรียนการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน

5) ด้านอาคารสถานที่ หมายถึง การวางแผนและจัดสรรการใช้พื้นที่ภายในสถานศึกษา และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอกับจำนวนนักเรียน มีระบบการลงทะเบียนและระเบียบการใช้อาคารมีการปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมรวมทั้งแหล่งการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้มีความร่มรื่น สวยงาม และเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนจัดให้มีบุคลากรรับผิดชอบดูแลอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก วัสดุอุปกรณ์ และครุภัณฑ์อย่างเป็นระบบ รวมทั้งดำเนินการด้านความปลอดภัยเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยต่อผู้เรียนและบุคลากร

6) ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง การวางแผนจัดหาอุปกรณ์สื่อและเทคโนโลยีที่จำเป็น มีสื่อพื้นฐานที่จำเป็นต่อหลักสูตร มีคอมพิวเตอร์อย่างเพียงพอกับจำนวนนักเรียน มีอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง มีการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา มีการจัดระบบการค้นคว้า เป็นหมวดหมู่ มีการบำรุงรักษาสื่อและเทคโนโลยีให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน

หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการในการทำงานโดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบในสถานศึกษา ซึ่งการบริหารงานในสถานศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานของกลุ่มผู้บริหาร เพื่อต้องการพัฒนาหรือให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การบริหารสถานศึกษาหรือการบริหารโรงเรียนเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นขั้นตอน การบริหารที่ประสบความสำเร็จและเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีต้องอาศัยกระบวนการบริหารเป็นหลัก

สัทมา รณิธย์ (2560: 38) กล่าวว่า กระบวนการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารเป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้บริหารทุกองค์การที่ต้องเลือกนำมาใช้ ซึ่งมีอยู่หลายวิธีในปัจจุบันตามความจำเป็นและเหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อความสำเร็จขององค์การนั้น ๆ กระบวนการบริหารนั้นเป็นลำดับขั้นตอนการดำเนินการที่ต่อเนื่องเป็นวัฏจักรที่หมุนเวียนตลอดเวลาและมีปฏิสัมพันธ์ต่อทุกทิศทาง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารและครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ประกอบด้วยผู้บริหาร 154 คน ครู 1,048 รวม จำนวน 1,202 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ที่กำหนดขนาดโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 297 คน จากนั้นจึงทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยทำการสุ่มโรงเรียนในแต่ละอำเภอด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากนั้นจึงทำการสุ่มผู้บริหารและครูในโรงเรียนด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยการเทียบสัดส่วน ได้ผู้บริหาร จำนวน 38 คน และครู จำนวน 259 คน จากนั้นจึงทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลาก จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 297 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และสถานภาพ

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา 6 ด้าน ลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 48 ข้อ

ตอนที่ 3 การบริหารงานวิชาการ 9 ด้าน รูปแบบคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 72 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ

1. ศึกษา ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ 6 ปัจจัย โดยจัดทำเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คนเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแต่ละข้อคำถาม พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ซึ่งเป็นไปตามที่เกณฑ์ที่กำหนดคือต้องมีค่ามากกว่า 0.50 ขึ้นไป

3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครู จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเที่ยงโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa-Coefficient) ของ Cronbach พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.90, 0.95 0.88, 0.91, 0.94 และ 0.91

แบบสอบถามตอนที่ 3 การบริหารงานวิชาการ

1. ศึกษา ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ 9 ด้าน โดยจัดทำเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คนเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแต่ละข้อคำถาม พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ซึ่งเป็นไปตามที่เกณฑ์ที่กำหนดคือต้องมีค่ามากกว่า 0.50 ขึ้นไป

3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครู จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเที่ยงโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa-Coefficient) ของ Cronbach พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.92

วิธีรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองเพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา และครู ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ พร้อมกับไฟล์เอกสารอธิบายถึงจุดประสงค์ของการวิจัยและแจ้งการตอบข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่างได้เข้าใจ

2. กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ โดยผู้วิจัยได้รับข้อมูลผ่านทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยมีผู้ตอบกลับครบทั้งหมด จำนวน 297 คน คิดเป็นร้อยละ 100

3. ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาทั้งหมด และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. การวิเคราะห์ระดับการการบริหารงานวิชาการ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. การวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารงานวิชาการ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

5. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีด้านผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านครูผู้สอน ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านผู้ปกครองและชุมชน ตามลำดับ สามารถแสดงได้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยภาพรวม

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	ปัจจัยด้านผู้บริหาร	4.31	0.30	มาก	1
2	ปัจจัยด้านครูผู้สอน	4.30	0.29	มาก	2
3	ปัจจัยด้านงบประมาณ	4.29	0.29	มาก	3
4	ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน	4.26	0.26	มาก	6
5	ปัจจัยด้านอาคารสถานที่	4.28	0.28	มาก	4
6	ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.27	0.28	มาก	5
รวมเฉลี่ย		4.29	0.25	มาก	

2. ระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา รองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา การวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านแนะแนวการศึกษา ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การนิเทศการศึกษา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงระดับการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวม

ข้อ	การบริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	4.43	0.28	มาก	1
2	ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา	4.39	0.24	มาก	2
3	ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	4.37	0.35	มาก	3
4	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	4.25	0.30	มาก	8
5	ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	4.26	0.27	มาก	7
6	การนิเทศการศึกษา	4.19	0.24	มาก	9
7	ด้านการแนะแนวการศึกษา	4.28	0.35	มาก	5
8	ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	4.30	0.25	มาก	4
9	ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.27	0.27	มาก	6
รวมเฉลี่ย		4.30	0.24	มาก	

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการ สพป. นครสวรรค์ เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง พิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านอาคารสถานที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับสูง รองลงมา คือ ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษามีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับสูง และมีค่าความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ด้านงบประมาณมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับสูง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริการงานวิชาการของสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

ตัวแปร							
การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา	ปัจจัยด้านผู้บริหาร (X_1)	ปัจจัยด้านครูผู้สอน (X_2)	ปัจจัยด้านงบประมาณ (X_3)	ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน (X_4)	ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ (X_5)	ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา (X_6)	รวม X_{total}
ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (Y_1)	.801**	.686**	.611**	.827**	.882**	.877**	.889**
ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา (Y_2)	.702**	.647**	.567**	.731**	.779**	.752**	.852**
ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน (Y_3)	.470**	.627**	.658**	.515**	.566**	.580**	.832**
ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา (Y_4)	.800**	.634**	.600**	.790**	.814**	.786**	.900**
ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ (Y_5)	.788**	.786**	.790**	.808**	.867**	.823**	.921**
ด้านการนิเทศการศึกษา (Y_6)	.638**	.643**	.604**	.726**	.775**	.755**	.889**
ด้านการแนะแนวการศึกษา (Y_7)	.799**	.654**	.636**	.803**	.870**	.839**	.886**
ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา (Y_8)	.789**	.648**	.644**	.772**	.903**	.831**	.790**
ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา (Y_9)	.835**	.649**	.641**	.767**	.804**	.778**	.647**
รวม Y_{total}	.829**	.755**	.729**	.844**	.909**	.881**	.936**

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การสร้างสมการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ได้ผลดังตารางที่ 4 ตารางที่ 4 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด ที่ใช้ในการพยากรณ์ปัจจัยการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1

ตัวแปรพยากรณ์	R	R ²	Adj.R ²	Std.E.	a	b	Beta	t
X ₅	.95	.83	.8256	.0998	0.49	.30	.35	7.48*
X ₆		.86	.8621	.0888		.24	.28	7.14*
X ₂		.88	.8812	.0824		.08	.10	3.10*
X ₁		.89	.8894	.0795		.11	.13	3.76*
X ₃		.89	.8924	.0784		.07	.09	2.92*
X ₄		.90	.8947	.0775		.09	.10	2.73*

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่าปัจจัยด้านอาคารสถานที่ ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านงบประมาณ และปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชนสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการบริหารงานวิชาการได้ร้อยละ 89.47 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน พบว่า ตัวพยากรณ์ที่มีค่า Beta สูงสุด คือ ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ (0.35) ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา (0.28) ปัจจัยด้านครูผู้สอน (0.10) ปัจจัยด้านผู้บริหาร (0.13) ปัจจัยด้านงบประมาณ (0.09) และปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน (0.10) ตามลำดับ แสดงว่า ปัจจัยด้านอาคารสถานที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรกในการพยากรณ์ รองลงมาคือ ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ปัจจัยด้านครูผู้สอน ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านงบประมาณ และปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน ตามลำดับ สามารถร่วมกันพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการศึกษามัธยมศึกษาปวศ.เขต 1 ได้ร้อยละ 90.00 เมื่อนำมาสร้างสมการพยากรณ์ ได้สมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริการงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$y' = 0.49 + 0.30(X_5) + 0.24(X_6) + 0.08(X_2) + 0.11(X_1) + 0.07(X_3) + 0.09(X_4)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$z' = 0.35(Z_5) + 0.28(Z_6) + 0.10(Z_2) + 0.13(Z_1) + 0.09(Z_3) + 0.10(Z_4)$$

อภิปรายผล

จากการศึกษา มีประเด็นจากผลการวิจัยที่สามารถอภิปรายตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริการงานวิชาการของสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นภารกิจหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีการบูรณาการปัจจัยต่าง ๆ เข้ามาสนับสนุนอย่างเป็นระบบ รวมถึงการสร้างความร่วมมือกับครูผู้สอนในการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการประสานปัจจัยเหล่านี้ทำให้การดำเนินงานวิชาการมีทิศทางที่ชัดเจนและบรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตรกำหนด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1.1 ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา ได้แสดงบทบาทเป็น ผู้นำทางวิชาการโดยมี วิสัยทัศน์ และความรู้ความสามารถในการวางแผนและปฏิบัติงานตามแผนอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการ กำกับติดตาม เพื่อปรับปรุงและพัฒนางานวิชาการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวได้สร้างความเชื่อมั่นและเป็น แบบอย่างที่ดี ให้แก่ครูและบุคลากร ทำให้งานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจของการจัดการศึกษาสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุภักดิ์ศิริ แก้วมาพะเนา (2565) พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

1.2 ปัจจัยด้านครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องด้วยครูผู้สอนมีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการกระบวนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรและตรงตามวิชาเอกของตนอย่างสูง รวมไปถึงให้ความสำคัญกับการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนจริงจัง และนำมาที่ได้ไปปรับปรุง คุณภาพการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งมีการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลให้การดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษามีคุณภาพและบรรลุผลตามเป้าหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ โชติรส จิโนรส (2565) พบว่า ปัจจัยด้านครูผู้สอน ภาพรวม อยู่ในระดับมาก

1.3 ปัจจัยด้านงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องด้วยสถานศึกษามีการจัดทำแผนและจัดสรรงบประมาณ ที่ได้รับอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับแผนงาน/โครงการวิชาการที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ ยังมีการบริหารจัดการที่เน้นความ โปร่งใส และตรวจสอบได้ ในกระบวนการเบิกจ่ายและการอนุมัติงบประมาณ การที่สถานศึกษาสามารถบริหารงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีการ รายงานผลการใช้เงิน อย่างชัดเจน ทำให้การดำเนินงานวิชาการมีทรัพยากรทางการเงิน ที่เพียงพอต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กัลยา หองหัตถา (2565) พบว่า ปัจจัยด้านงบประมาณ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

1.4 ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า บริหารสถานศึกษา ได้มีการวางแผนการใช้และปรับปรุงอาคารสถานที่อย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง เพื่อให้มี สภาพแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ที่เพียงพอ กับจำนวนนักเรียนและเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดให้มี ระบบการลงทะเบียน และ ระเบียบการใช้ อาคารสถานที่ที่ชัดเจน รวมถึงการดูแล ความปลอดภัย และการบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอ ทำให้อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในสภาพพร้อมใช้งานและเป็น บรรยากาศที่ร่มรื่นสวยงาม ส่งผลสนับสนุนงานวิชาการให้ราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสัมพันธ์กับผลงานของ โชติรส จิโนรส (2565) ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัด สพ.พ. พิจิตร เขต 2 ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ ภาพรวม อยู่ในระดับมาก

1.5 ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ จึงมีการ วางแผนจัดหาและพัฒนา อุปกรณ์สื่อและเทคโนโลยีที่จำเป็นต่อหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังมีการจัดให้มี ระบบการค้นหา สื่อที่เป็นหมวดหมู่ และมีการ บำรุงรักษา อุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพ พร้อมใช้งาน เสมอ ซึ่งความพร้อมของสื่อและเทคโนโลยีเหล่านี้ช่วยสนับสนุนและยกระดับ คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู และส่งผลโดยตรงต่อการบรรลุเป้าหมายของงานวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กัลยา หองหัตถา (2565) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.6 ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ได้สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ผู้ปกครองและชุมชน อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยมีการจัดกิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนมี ส่วนร่วม ในการเป็น วิทยากรท้องถิ่น รวมถึงการให้การ ส่งเสริมสนับสนุน และติดตาม การเรียนรู้ของนักเรียนอย่างใกล้ชิด การสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเช่นนี้ จึง

เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วย เสริมพลัง และสร้างความเข้มแข็งให้กับงานวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุภักดีศิริ แก้วมาพะเนา (2565) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2. ระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาได้มุ่งเน้นกับการขับเคลื่อนงานวิชาการในฐานะที่เป็นภารกิจหลักขององค์กร โดยมีการบูรณาการภารกิจทั้ง 9 ด้าน อย่างเป็นระบบ ทำให้มีการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น และการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ตามบริบทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของญาดา สุทธิ (2566) ที่พบว่า การบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์กันทางบวก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นภารกิจหลักที่ต้องอาศัย การบูรณาการและการสนับสนุนจากทุกองค์ประกอบอย่างเป็นระบบโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจัยด้านผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการและปัจจัยครูผู้สอนที่มีคุณภาพและความสามารถในการจัดการเรียนรู้ซึ่งทำหน้าที่เป็นรากฐานในการขับเคลื่อนงานวิชาการ ทั้งงบประมาณและสื่อวัตกรรมการจัดการอย่างโปร่งใส ย่อมช่วยส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนางานด้านหลักสูตร การวัดผลประเมินผล และการวิจัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นเมื่อปัจจัยสนับสนุนมีความพร้อมและเข้มแข็ง ย่อมส่งผลโดยตรงให้ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการโดยรวมสูงขึ้น ดังแนวคิดที่ว่า ปัจจัยนำเข้าที่มีคุณภาพย่อมนำไปสู่กระบวนการและผลผลิตที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ธมนวรรณ พวงจิตร, และสมนึก การเวท (2568) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ความสัมพันธ์ในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. สมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ พบว่า ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ ด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านครูผู้สอน ด้านผู้บริหาร ด้านงบประมาณ และปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน ส่งผลต่อการบริหารวิชาการ โดยมีค่า Multiple Correlation Coefficient (R) สะสมเท่ากับ .95 สามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 90 ($R^2 = .90$)

โดยปัจจัยด้านอาคารสถานที่ พบว่า เป็นด้านที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมเป็นองค์ประกอบทางกายภาพที่มีผลกระทบโดยตรงต่อ คุณภาพและประสิทธิภาพ ของการจัดการเรียนรู้ การที่ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการ วางแผนการใช้และปรับปรุงแหล่งการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศที่ร่มรื่นสวยงามและเอื้อต่อการเรียนรู้ ย่อมส่งผลให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก และการบริหารจัดการ ความปลอดภัยของอาคารสถานที่อย่างเพียงพอและเป็นระบบ ถือเป็น รากฐานที่จำเป็นในการสนับสนุนภารกิจงานวิชาการทุกด้าน ให้สามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและเป็นไปตามหลักสูตรที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สร้างคุณภาพทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาดา สุทธิ (2566) พบว่า ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดตั้งนโยบายการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร เพื่อบำรุงรักษาและพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะการสร้างและปรับปรุงแหล่งเรียนรู้เฉพาะทางให้มีความทันสมัยและปลอดภัย ซึ่งถือเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าในการ สร้างแรงจูงใจในการมาเรียน และ สนับสนุนความเป็นผู้นำทางวิชาการ ของครูให้สามารถใช้พื้นที่ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก พบว่า ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรเร่งสร้างและกระชับความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนให้มีความเข้มแข็งและเป็นระบบยิ่งขึ้น เพื่อนำพลังจากภาคีเครือข่ายภายนอกมาสนับสนุนงานวิชาการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

1.2 การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านการนิเทศการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรเร่งพัฒนากลไกการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็ง เป็นระบบ และมีความร่วมมือจากครูผู้สอนอย่างจริงจัง เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนโดยตรง

1.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการ พบว่า ปัจจัยด้านงบประมาณมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา มีค่าความสัมพันธ์ต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรยกระดับบทบาทจากการบริหารงบประมาณแบบตั้งรับไปสู่การเป็น ผู้นำทางการเงินเชิงกลยุทธ์ โดยการสร้างความเชื่อมโยงที่แน่นหนาระหว่างการจัดสรรทรัพยากรทางการเงินกับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ อย่างเป็นระบบซึ่งหมายถึงการผันงบประมาณให้เป็นปัจจัยนำเข้าที่มีประสิทธิภาพสูงในการสนับสนุนแกนหลักของการจัดการเรียนรู้ อย่างแม่นยำและโปร่งใส อันจะนำไปสู่การบรรลุในรูปแบบของคุณภาพผู้เรียนและประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทบทวนวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ปัจจัยด้านด้านอาคารสถานที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษามากที่สุด ดังนั้นจึงควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาด้านอาคารสถานที่ของสถานศึกษา

2.2 ระดับการงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรดำเนินการวางแผนเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาภายในให้มีความเข้มแข็ง เป็นระบบ และมีพลังในการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการเรียนการสอน

2.3 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการด้านงบประมาณเพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง

กัลชัญญา ทองหัตถา. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง

เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

โชติรส จิโนรส. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาพิจิตร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ญาดา สุทธิ. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาพิจิตร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ธมนวรรณ พวงจิตร, และสมนึก การีเวท. (2568). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 2. วารสารเสียงธรรมจากมหายาน. 11(2): 306-319.

- ธีรพงศ์ อุปทุม. (2562). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการเรียนรู้ตามทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สัมมา ธนธัญ. (2560). หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1. (2567). แผนปฏิบัติราชการประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1. นครสวรรค์: ผู้แต่ง.
- วสันต์ บัวชุม. (2561). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบึงกาฬ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุนทรกร วรณรส. (2561). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Hoy. (2001). Educational administration: Theory, research and practice. (6th ed.). New York: Mcgraw-Hall.